

**АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА
ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ 2025 – 2027 г.**

ПО ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“

**НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА ИВАНОВО 2021 – 2027 ГОД.**

СЪГЛАСНО ДОГОВОР Д - 145 / 24.04.2024 г.

**МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО - ОБЛАСТ РУСЕ И
АСОЦИАЦИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ**

Окончателен доклад – 16 Декември 2024 година

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

стр.

ВЪВЕДЕНИЕ	3
Раздел 1. ЦЕЛ И НАСОКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР 2021 – 2027	3
1.1. Основни фактори за устойчивото и балансирано развитие на туризма в Община Иваново към началото на програмния период 2021 – 2027 г.	3
1.2. Цел и насоки за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ - Иваново	4
Раздел 2. КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА П И Р 2021– 2027	5
2.1. Обща характеристика на туризма в Община Иваново	5
2.2. Стратегия за развитие на туризма в Община Иваново	7
2.2.1. S W O T - анализ на туризма в община Иваново	7
2.2.2. Стратегическа цел и проритетни направления в развитието на туризма	10
Раздел 3. ПОРТФОЛИО ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ 2025 – 2027 Г. НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА П И Р 2021– 2027	11
3.1. Критерии за подбор на проектни намерения в програма за реализация 2025 - 2027 г. на Сп. Ц 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на ПИР 2021-2027 г.	11
3.2. Портфолио от проектни намерения в Актуализирана проиграма за реализация 2025 – 2027 г. на Сп.Ц 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на ПИР 2021 – 2027 г.	13
ЗАКЛЮЧЕНИЕ, БЛАГОДАРНОСТИ	18
ЛИТЕРАТУРА	18
ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Възможности за финансиране на проекти за развитие на туризма чрез Програма ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България 2021-2027 г.	19
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Предпроектно проучване „Валоризация на природното и културно-историческото наследство на територията на Община Иваново, Област Русе, за развитие на регионални и трансгранични туристически продукти“	21

ВЪВЕДЕНИЕ

Туризмът, с неговите актуални форми на развитие, е обект на управление от Специфична цел (Сп.Ц) 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на План за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново за периода 2021-2027 г. и има най-значимият принос към сектора на бизнес услугите в Общината. Поради това е естествен стремежът за оценка не само на постиженията на ПИР за периода 2021-2024 в под-сектора, показани в Доклада за МО на ПИР 2021-2027, но и за актуализиране на проектните намерения по Сп.Ц 1.3 на ПИР до края на програмния период. В тази връзка, като съставна част на поетите задължения към Договора за междинната оценка Д-145 /24.04.2024 г., по-долу представяме и Програма за актуализация на проектните намерения в областта на туризма за периода 2025 – 2027 г. и до 2030 г., съгласно „хоризонта“ 2030 г. на Плана за развитие на туризма в Общината.

Раздел 1. ЦЕЛ И НАСОКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР - ИВАНОВО 2021 – 2027 Г.

1.1. ОСНОВНИ ФАКТОРИ ЗА УСТОЙЧИВОТО И БАЛАНСИРАНО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

Въз основа на формулираните в Доклада за МО на ПИР – Иваново 2021 – 2027 г. основни изводи и препоръки за изпълнението по секторите за развитие на общината може обосновано да се твърди, че туризмът е основен подотрасъл на сектора „Услуги“, който може да има съществен принос за устойчивото и балансирано икономическо развитие на община Иваново. Основните благоприятни фактори за това са:

- наличието на подходящи природни и културно-исторически дадености на територията на общината, заемаща част от ПП „Русенски лом“ и поречията на реките Русенски Лом, Черни Лом, Бели Лом, Мали (Сваленишки Лом) и Дунав;
- изключително благоприятно положение на Общината спрямо платежоспособния пазар на туристически услуги от гр. Русе, гр. Гюргево и гр. Букурещ от съседна Румъния, както и вследствие на потока туристи от Западна Европа по р. Дунав;
- наличието на активна общинска политика за развитие на културно-историческия туризъм в районите на архитектурните резервати в с. Иваново и с. Червен, както и на местен (природен, екологичен) туризъм, която има съществена роля за валоризиране на природните и културно-исторически дадености на територията на Общината.

Последният от горните фактори има решаващо значение, тъй като валоризирането на естествените характеристики на територията определя и насоките за балансирано и устойчиво във финансово отношение развитие на туризма в селските райони, който се характеризира (засега) с масово търсене на универсална и с ниска категоризация туристическа услуга за средни по икономически възможности клиенти. Благоприятно е обстоятелството, че в периода след 2016 год. са налице голям брой удачни решения като: Общия план за устройство на територията от 2016 г.; Планът за развитие на туризма в Община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020-2030; Иновативен План за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново 2021-2027 г.; Постановление на министерския съвет (ПМС) № 128/18.02.2021 г. за предоставяне на Община Иваново на управление на Археологически резерват „Скални църкви – село Иваново“ за срок от 10 години.

1.2. ЦЕЛ И НАСОКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ - ИВАНОВО

Обективната обусловена цел на разработката се определя от необходимостта за ускоряване развитието на местния туризъм и като резултат, повишаване на принадлежната стойност от дейността, както на управляваните от Общината туристически ресурси, а така също и на частния туристически интерес на хотелиерския и ресторантьорски бизнес и на свързаните с него доставчици на земеделски продукти, на услуги на занаятите и др.

Налице са, естествено и формални цели – по-голямата част от проектите с общински (публичен) интерес е възможно да се реализират чрез финансиране от публични средства – от Оперативните програми (ОП) на ЕС и от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР), съгласно Споразумението за партньорство на България с ЕС за периода от 2021 – 2027 г. и по-нататък до 2030 г. Тази добра възможност обаче изисква регулярно управление на планирането на проектите, чрез мониторинг на програмите за тяхното реализиране и (при необходимост) **актуализиране на реализацията по години.**

Насоките за актуализация на **програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ - Иваново** се обуславят от няколко главни изисквания към процеса на самата актуализация, като:

- актуализацията да се основава на досегашните резултати от изпълнението на ПИР – Иваново в периода 2021 – 2023 г. и особено на т.н. „научени уроци“ от решението на проблемите и формалните грешки при това изпълнение;
- прилаганите подходи да отговарят на изискването за „икономичност“, което е основно при управлението на публичните програми от проектни намерения и което се базира на масово използвания в мениджмънта подход за „минимални разходи“ за въздействието;
- при формирането на актуализираната програма от проектни намерения за реализацията на **Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ - Иваново** да се съблюдават изискванията за:

(1) ефективност при постигане на целите и оценка на действителните резултати и въздействия в сравнение с очакваните такива;

(2) ефикасност на използваните организационни, финансови, човешки и материални ресурси, вкл. за мониторинга на изпълнението и прилаганите при необходимост корекции.

Раздел 2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

2.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

На територията на Община Иваново се развиват основно **два вида туризъм** – природен (екологичен и/или опознавателен) туризъм и културно-исторически туризъм. В чист вид, познатият в страните от Западна Европа „селски“ туризъм няма ясна различимост. Природен туризъм се развива на територията около реките Дунав, Русенски лом, Черни, Бели и Мали (Сваленишки) Лом. Културно-историческият туризъм е развит в района на археологическите резервати „Ивановски скални църкви“ и „Средновековен град Червен“.

Териториално и по критерия на групиране (концентриране) на „туристическия“ интерес и капацитет на базата за настаняване на туристи са обособени два района (територии) – **първо, района на „Ломовете“** със селищата Божичен, Иваново, Кошов, Червен, Нисово и Табачка и **второ – „Дунавска“ територия** в района на с. Мечка и с. Тръстеник, и особено с.о. Стълпище на брега на р. Дунав. На „Дунавската“ територия се развива само природния туризъм, а в „Ломовете“ - както природния, а особено през последните 5 – 6 години и културно-историческия туризъм в Архитектурните резервати в с. Иваново и с. Червен.¹

Проведените към 2020 г. проучвания „на терен“ показват, че е налице устойчив ръст на осигуреността на територията с туристически обекти (хотели и къщи за гости), стаи и брой легла в обектите. Така актуализираният брой регистрирани туристически обекти към 2020 г. е нараснал с 12,5 % спрямо този в началото на програмния период 2013 – 2020 г. За период от 5 години (2015 – 2020 г.) броят стаи в туристическите обекти е нараснал с около 20 %, а общият брой представени легла за настаняване на гости в периода е нараснал с 25 %, от 163 броя през 2015 г. на 405 броя към 2020 г.

Данните от проучвания по проблема показват, че осигуреността с леглова база и места за хранене на туристите е най-добра за туристическия район, на Поломието и по-специално за селата Иваново, Божичен, Кошов и Нисово. Вторият туристически район – на р. Дунав при с. Мечка и с.о. „Стълпище“ се характеризира с по-малък брой легла, но с относително по-добър „ресторантски“ капацитет на Хотел „Седем поколения“ - с. Мечка.

Освен несъмнения интерес към разкриване на нови обекти като къщи за гости в района, причината за значителния ръст на стаите и леглата за гости, е обхващането в регистрацията и на самостоятелните стаи (например в с. Червен), които са с по-ниско качество на обслужване. В разглеждания период, само 18 % от леглата са в обекти с три звезди (семейни хотели), около 10 % са в къщи за гости с две звезди, а останалите легла са в къщи за гости и самостоятелни стаи с една звезда. Необходимо е да се има предвид, че макар и по-осигурена с легла, туристическата база в с. Божичен е сравнително по-стара спрямо например тази в с. Кошов, с. Иваново и с. Нисово.

Като се имат предвид перспектива за прилагане на Стратегия за водено от местната общност развитие (СВОМР) на „МИГ Лидер на територия Две могили - Иваново“ за периода след 2024 г. се предполага, че интерес за инвестиции би имало за общинска и туристическа инфраструктура в район на „Поломието“, от което е заинтересована и община Две Могили.

Необходимостта от изграждането на базова туристическа инфраструктура, като пътни отсечки от селища в Общината към архитектурните резервати в района на „Поломието“,

¹ / План за интегрирано развитие на Община Иваново, 2021-2027 г.

паркинги, територии за „постоянно“ устройване на места за празниците на Община Иваново и др. може да се види от анализа на показателите за посетителския интерес – **Таблица 1.**

Таблица 1

Показатели, характеризиращи посетителския интерес в Община Иваново ²

Показатели	К а л е н д а р н а г о д и н а			
	2020	2021	2022	2023
1. Посетители в Архитектурен резерват „Ивановски скални църкви“	10 659	13 442	16 835	21 498
2. Посетители в Архитектурен резерват „Средновековен град Червен“	7 361	4 807	8 840	11 120
3. Посетители в „Туристически информационен център – Иваново“	Няма информация	116	86	122
4. Брой реализирани нощувки в категоризирани места за настаняване	4 815	8 642	17 190	13 264
5. Приходи от туристически данък, лв.	4 139	5 521	8 926	13 440

Необходимо е да се направи сравнение между реализираните нощувки в първия туристически район – „Ломовете“ и тези в „Дунавския“ район в с. Мечка (хотел „Седем поколения“) и Къща за гости „Ерида“ в с. Тръстеник. За трите анализирани години в „Ломовете“ са регистрирани общо 23 811 броя нощувки, а в „Дунавския“ район – 12 402 нощувки, т.е. интензивността на настаняване в първия район е около два пъти по-голяма. Може да се предположи, че посещаемостта на хотел „Седем поколения“ с добър ресторант се дължи както на неговата известност сред жителите на гр. Русе, така и на добрата реклама на разположението му на пътя Русе – София, разклона за с. Мечка, която насочва румънските туристи, пътуващи за/от Гърция. За това подсказва и фактът, че 46 % от посетителите в хотел „Седем поколения“ са чужденци, но те не „фигурират“ сред 100-те посетители ежегодно на ТИЦ-Иваново.

Както се вижда от Таблица 1, двата архитектурни резервата на територията на Община Иваново са източник на устойчив и значителен ръст не само на показателите за посещаемостта на културно-историческите обекти, но и на икономическите показатели на инфраструктурата за настаняване и осигуряване на прехраната и лични услуги за туристите. Тези показатели за посетителския интерес са използвани по-нататък и за обосноваване на параметрите на стратегията за развитие на туризма в Община Иваново.

Добрите резултати в Табл. 1 са свидетелство за устойчивостта на посещаемостта през последните години, въпреки че първият обект – Архитектурен резерват „Ивановски скални църкви“ се стопанисва за 10-годишен срок от Община Иваново едва от 2021 г. и потоците за посещение досега се формират преимуществено чрез организирани екскурзии на чуждестранни туристи и/или на групи туристи на туроператори от страната.

² / По информация от годишните отчети за изпълнението на Програмата за развитие на туризма в Община Иваново през 2021, 2022 и 2023 г.

Важно за процеса по актуализиране на програмата от проектни намерения е да се анализира посещаемостта в Туристическия информационен център (ТИЦ) в с. Иваново. Като показател за резултат в ПИР-Иваново дейността му се оценява чрез броя на регистрираните посещения в сайта (електронната страница) на ТИЦ, но в отчетите по години за Консултативния съвет по туризъм става дума за посещения на физически лица. Според отчетите на ТИЦ, почти няма ръст на посещенията през 2023 г. спрямо 2021 г., като броят посещения варира 116 – 122 души, от които 30 % са чужденци.

Необходимо е също да се изтъкне, че добрите резултати за развитието на туристическия бизнес се дължат до известна степен и на партньорството със Съюза на хотелиерите и ресторантьорите – гр. Русе, който оказва съдействие на Общината по категоризацията на местата за настаняване. Може да се предположи, че резултатите биха се повишили при сдружаване на хотелите и къщите за гости и/или по-интензивна комуникация и обмен на мнения между частния и общинския интерес в туризма на Община Иваново.

2.2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

2.2.1. S W O T АНАЛИЗ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

Обосноваването на Доклада за актуализация на програмата от проектни намерения за развитие на туризма в Община Иваново до края на Програмния период и по-нататък до 2030 г. произтича и се определя от Плана за развитие на туризма 2020 – 2030 г., който е следствие от Стратегията за развитие на туризма в Област Русе за периода 2020-2030 г. В случая, структурата на предложението за актуализация на проектните намерения има ясна връзка с графа „Етап на развитие на идеята/проектното намерение“ в Приложение 1 към Плана за развитие на туризма в Община Иваново. Обект на конкретизация по-долу са предимно „дейностите“ (всъщност проектните намерения), които се „провеждат“ и/или са от „постоянно / текущо“ значение за плана. Не са обект на задълбочен анализ за необходимостта от актуализация дейностите/идейните проекти с характеристики „идеен/ или в процес на планиране“ или в Приложение 1 не са посочени конкретни заинтересовани страни или източници за финансиране идеята.

• СИЛНИ СТРАНИ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

Силните страни на територията в аспекта на устойчивото и балансирано развитие на туризма в община Иваново могат да се обобщят като:

1. **Детайлен анализ** на природното, историческото и културното наследство на територията на Община Иваново, изпълнен в стратегическите документи за програмните периоди 2014 – 2020 и 2021 – 2027 г. , според които стратегията за развитие на туризма се базира на целта за устойчиво развитие и повишаване на принадлежната стойност от туризма. Целта се реализира чрез „валоризация“ в носещи приходи туристически ресурси на „богатствата“ на общинската територия като:

- природни забележителности **от местно значение** по долината на р. Русенски Лом и реките Бели Лом и Черни Лом (т.нар. „Поломие“), с възможности за развитие на **екологичен и опознавателен туризъм** в селата Красен, Божичен, Иваново, Нисово, Кошов, Червен и Табачка;
- културни и исторически забележителности **от национално и международно значение** с възможности за развитие на **културно-исторически туризъм** на териториите на селата Иваново и Червен и обвързване на местния туристически

продукт с възможностите за участие в местните фолклорни събития, празници на занаятите, на местната кухня и обичаи и др.;

- природни забележителности и влажна зона на брега на р. Дунав при с. Мечка, селищно образование Стълпище и с. Пиргово, с възможности за развитие на водни спортове и наблюдаване на орнитологични видове от „Червената книга“;

2. Въведената от 2020 – 2021 г. иновативна политика на Ръководството на Община Иваново, в лицето на Общински съвет – Иваново и на Кмета на Общината за активно управление на туризма, чрез разработването и прилагането на редица стратегически документи за управление на туризма на територията. Тук трябва да се изтъкне разработването на:

(1) План за развитие на туризма в Община Иваново 2020 – 2030 г.;

(2) ПИР-Иваново 2021–2027 г. с ударение върху общинска програма от проекти за развитие на туризма за периода до 2027 г.³

Прави впечатление също създаването през 2021 г. на Консултативен съвет за развитие на туризма в Община Иванов, който подготвя ежегодни програми за развитие на туризма и организира тяхното отчитане пред заинтересованите страни в Общината. В резултат на тези действия със стратегически характер от 2022 – 2023 г. в Общината се интензифицира дейността по създаването на базова инфраструктура в района на Археологически резерват „Скални църкви-Иваново“, която подпомага постигането на целите на Общината в района.

3. Устойчив бизнес интерес от страна на населението на Община Иваново и особено на селищата в Поломието за създаване и развитие на базата от хотели и къщи за гости, което подпомага реализацията в района на местния специфичен туристически продукт – краткотраен отход за опознаване на екологията на Ломовете, на животинския свят и др. страни на туризма. Това се доказва от увеличението на посещенията и приходите от категоризирани туристически обекти, които са базови показатели за развитието на туристическия сектор и на постигнатата степен на разпознаваемост на туристическата територия и туристически продукт.

• **СЛАБИ СТРАНИ НА ДЕЙНОСТТА ПО ТУРИЗЪМ В ОБЩИНА ИВАНОВО**

Слабите страни в развитието на туристическия бизнес в Община Иваново се заключават преди всичко в недоразвитата оперативна туристическа инфраструктура, като:

(1) **недостатъчната и с ниско технологично ниво** информационна и комуникационна инфраструктура между бизнес-агентите и ползвателите на туристически услуги в района;

(2) **физически остарялата местна инфраструктура** за пешеходен (опознавателен) туризъм по долината на реките в Поломието, като еко-пътеки, места за отход и др.

По слаба страна 1, има недостатъчна комуникация във веригата „община – хотели и къщи за гости и недостатъчно сътрудничество между тях. Макар и Община Иваново да има разработена и представена на Internet страницата си **Интерактивна карта с ГИС функционалност на общия устройствен план на общината**, тя не е достатъчна за нуждите на туризма, както в Общината и нейния ТИЦ, а така също в хотелите и къщите за гости като

³ / План 2020 г. за развитие на туризма в община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г. (непубликуван)

приложна електронна карта на забележителностите в района на Ломовеце. Специфична слаба страна е липсата или ниското качество на Internet страниците на някои къщи за гости, най-често без детайлна информация за предлагания туристически продукт и/или природно-опознавателните забележителности на района.

Решението на този проблем може да се търси и чрез сътрудничество между туристическите обекти в региона, например чрез създаването на местна Асоциация на хотелиерите със съвместно нает маркетингов координатор. Подобен подход би могъл да се развие в рамките на проекти на т.н. Стратегия за водена от общностите местно развитие (СВОМР) на Сдружение „МИГ Лидер на територията Две могили – Иваново“ с финансиране от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) 2023 – 2027 г.

Слабата страна 2 на туристическия бизнес се изразява в липсата или физически негодната местна „пешеходна“ инфраструктура в „Поломието“. Тя се състои от еко пътеки, пешеходни мостове над реката и други обекти, които са важни за достъпа до местните туристически забележителности. Ако е налице тази „лека“ инфраструктура, тя ще осигурява редовно посещаване на местните туристически обекти от гостите. За съжаление те или не са били трасирани изобщо, или не са били подновявани през последните 10 – 12 години, въпреки че трябва да са обект на възможно въздействие съгласно примерите от Приложение 1 на Плана за развитие на туризма на Общината 2020 – 2030 г.

Районът на р. Дунав при с. о. Стълпище засега все още не е приоритетен за инвестиции в общинска туристическа инфраструктура поради няколко причини:

- (1) територията, като побережие на реката е изключителна държавна собственост;
- (2) усложнена брегова линия поради укрепването с каменни блокове на р. Дунав;
- (3) частни интереси около басейните на бившето „Рибно стопанство“ към с. Батин;
- (4) голям брой вили частна собственост в цялата местност.

Ако се изяснят перспективи за изграждане на панорамен път по брега на р. Дунав е възможно да се повиши интересът за инвестиции в с. о. Стълпище, но вероятно с по-нисък интерес за влягане на общински инвестиции чрез проектно финансиране.

• ШАНСОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Безспорни са добрите очаквания (шансове) за развитие на туристическата инфраструктура в Поломието чрез финансиране на Община Иваново и на Сдружение „МИГ Лидер на територия Две могили – Иваново“ в бъдеще от СПРЗСР 2023 - 2027 г. Освен за финансирането на проекти за базова туристическа инфраструктура, този стратегически план (програма) може да се използва и за подкрепата на проекти от типа на мярка 6.4 за неземеделски проекти в селските райони, като например за публични проекти за малка туристическа инфраструктура. Те биха дали и възможности за финансиране на маркетингови стратегии и фирмени сайтове, за допълнително оборудване на къщите за гости с кухни, перални и компютърна техника и др.

Най-сериозният шанс за развитие на базовата инфраструктура около Архитектурен резерват „Ивановски скални църкви“ е да се използват възможностите на Програма „ИНТЕРРЕГ VI – А Румъния – България“ за EuroVelo 6. Кратка информация на Програмата е показана в Приложение 2.

Специфична **добра възможност (шанс)** за финансиране на проекти за туристическа инфраструктура в Община Иваново е също приложението на т.н. публично-частно партньорство (ПЧП), за което обаче досега няма достатъчно примери за взаимен интерес между Общината и частния бизнес. За реализирането на ПЧП за дейността по туризъм в Община Иваново е необходимо преди всичко да се изясни действието на двата основни механизма на това сътрудничество:

Механизъм 1: създаване на рамката за реализиране на ПЧП (усъвършенстване на местната нормативна уредба; създаване на условия за управление и контрол на ПЧП; изисквания към качеството на сътрудничество в ПЧП);

Механизъм 2: формулиране и съгласуване на дейностите за ПЧП в туризма (анализ на потребностите на партньорите в ПЧП; изготвяне на програма за развитие на туризма; сътрудничество за развитие на местната туристическа инфраструктура, и др.).

2.2.2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ И ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА 2025 – 2027 / 30 Г.

Стратегическата цел за развитие на туризма произтича от План за развитие на туризма в община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г., Приет с Протокол № 25/20.05.2021 г. на Общински съвет Иваново. Целта, както е формулирана в Плана е:

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО, чрез туристическа политика, базирана на партньорство между общинска администрация Иваново, частния сектор, държавни институции и НПО, която увеличава приходите от туризма, подкрепя развитието на предприемачество и създаването на работни места и социални ползи.

Развитието на алтернативни форми на туризъм в Община Иваново като културно-исторически, екологичен, рекреативен и други видове туризъм е една реалистична възможност за увеличаване на принадлежната стойност, както на дейността на Общината по стопанисване на архитектурните резервати в с. Иваново и с. Червен, така и на частния интерес от използването на т.нар. „непазарни“ продукти на територията – природни и културно-исторически забележителности, етнографско наследство и др.

Въз основа на изготвения SWOT - анализ за периода на развитие на туризма през първите три години на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г. са формулирани и обсъдени в общностите, заинтересувани от развитието на туризма в Общината няколко основни приоритетни направления за подобряване на дейността през времето до края на програмния период 2027 г. / и до 2030 г.

• ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА ПО ТУРИЗЪМ В ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА НА ПИР 2025 – 2027 / 30 Г.

От представен критичен анализ за тенденциите за развитие и възможностите за развитие на Общината и частния сектор в туризма, като специфичен за Община Иваново вид бизнес могат да се обобщят приоритетните направления на развитие, както следва:

1. ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩА ИНФРАСТРУКТУРА КЪМ ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ В ОБЩИНА ИВАНОВО

Необходимо е да се планират реалистични общински мерки за повишаване качеството на местната туристическа инфраструктура както чрез проекти за модернизирани и поддържане

на базовата туристическа инфраструктура в районите на архитектурните резервати „Скални църкви Иваново“ и „Средновековен град Червен“, така и на лека туристическа инфраструктура в района на „Поломието“ като паркинги в районите за провеждане на местни традиционни празници, екопътеки, заслони за туристите и др.

2. ПОДОБРЯВАНЕ НА МАРКЕТИНГОВАТА И РЕКЛАМНА ДЕЙНОСТ НА ОБЩИНСКИТЕ И БИЗНЕС СТРУКТУРИТЕ НА ТУРИЗМА В РАЙОНА.

Въпреки добрите резултати за увеличаване на посещенията и приходите от туризъм в общината към 2023 г., е необходимо да се усъвършенства маркетинговата дейност и рекламата сред местните публични (общински) и частните бизнес организации от региона, като се обвърже с местния календар за културните събития и празници на фолклора, местните занаяти, реализацията на произведените в района екологични земеделски продукти, на българската кухня и др.

3. ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ НА ОБЛАСТНО И ОБЩИНСКО РАВНИЩЕ

Като рационална мярка с хоризонтален характер, за повишаване заинтересоваността на общинските структури и на местния бизнес от развитието на туризма в Община Иваново, следва да се развият чрез подходящи механизми от съвместен интерес, специфичните възможности от една страна за сътрудничество на Община Иваново с Община Русе и Две могили, а от друга страна с вътрешните заинтересовани страни като частен хотелиерски бизнес, земеделските стопанства и читалищата в Общината.

4. РАЗВИТИЕ НА ИНОВАТИВНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ И ЗАЕТОСТ

В това стратегическо направление следва да се реализират ползите от инвестициите в изграждане на материалната част и маркетинга и рекламата на туристическите мощности в общината. Тук се предвижда изпълнението на проекти за масов културно-исторически и природен туризъм съобразно възможностите за **публично-частно партньорство в Общината**. Предвидени са обучения за разработване и управление на „зелени“ проекти, изграждане на мощности за приложение на ВЕИ, за изготвяне на сувенири и произведения на занаятчийството.

Раздел 3. ПОРТФОЛИО ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ В ПЕРИОДА 2025 – 2027 Г. НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР 2021– 2027

3.1. КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 НА ПИР 2021– 2027 Г. ДО КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД

Под проектно портфолио се има предвид съвкупността от проектни намерения, които Организацията (Община Иваново) възнамерява да управлява ефективно и ефикасно през целевия период 2025 – 2027 г., така че да се допринесе за постигане на стратегическата цел 2021 – 2027 г., а именно да се постигне устойчиво развитие на туризма в Община Иваново. При това, тези проектни намерения се конкурират помежду си за финансиране в рамките на оскъдни по правило публични финансови ресурси от оперативните програми по критерий „Ползи / разходи“ според общоприет подход и конкретна методика за реализация на критерия.

В общия случай, подбирането на проектни намерения за включването им в проектно портфолио е началния стадий на управлението на проектно портфолио, което се състои от **пет основни задачи (Ангелова, А., 2021):**

1. Формулиране на стратегия (т.е. на начина) на инвестиции в проектното портфолио от намерения за развитие на туризма по Сп. Ц 1.3 на ПИР – Иваново;
2. Уточняване на видовете проекти, отговарящи на условията за целите на проектното портфолио за реализация на Сп. Ц . 1.3. „Община програма за развитие на туризма.
3. Оценка и приоритизиране на проектите за развитие на туризма в периода, които се конкурират помежду си по необходимими разходи и очаквани ползи за Общината;
4. Балансиране на проектното портфолио от проектни намерения съобразно очакваната степен на реализация на инвестиционната стратегия;
5. Мониторинг на реализацията на проектите във портфолиото в рамките на целевия период и вътрешно преаранжиране, за да се постигне желаният резултат от инвестиции по Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“.

Съществена част от заложените в Сп. Ц. 1.3 на ПИР – Иваново проектни намерения, имат характер на проекти за пътища, велоалеи, сгради и др., т.е. „Социална инфраструктура“, която е публична собственост и формира система за обслужване на населението и администрацията на местната (общинска) власт в областта за развитие на туристическите услуги. Поради специфичния характер на тези перспективни проекти в случая за формиране на проектното портфолио се използват препоръките на МРРБ за „Критерии за подбор и оценка на приоритетни инвестиционни проекти, финансирани със средства на държавния бюджет (Караджов, Гр., 2022) като се отчитат наименованията на програмните документи за развитие на туризма в Община Иваново, както следва:

1. Съответствие на проектното намерение с целите и приоритетите на Плана за развитие на туризма 2020 – 2030 г. и в частност на Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ 2021 – 2027 г.
2. Очаквана степен на въздействие от проектното предложение върху развитието на туризма, което се оценява чрез постигането на целевите стойности на ключови индикатори за резултат и/или въздействие, както и на други специфични ползи за туризма в Община Иваново;
3. Стадий на готовност на проектното предложение за директна реализация като инвестиционно предложение или проект, технически проекти, предпроектно проучване, количествено стойностна сметка и др.
4. Връзка на проектното предложение с други обекти, ако е предложение или част от по-мощна инвестиция (фаза/етап от изпълнението).

На база на горните изпитани в практиката на МРРБ критерии за подбор на проектни предложения и формирането на портфейли от проекти, по-надолу в Раздел 3.2 и Таблица 2 е представено портфолиото на актуализираната програма за реализиране на Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ в Община Иваново за периода 2025 – 2027 г.

3.2. ПОРТФОЛИО ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ В ПЕРИОДА 2025 – 2027 Г. НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3. „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР 2021– 2027

Портфолио от проектни намерения за реализацията на Сп. Цел 1.3 „Общинска програма за туризма в ПИР-Иваново 2021-2027

№ / ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОЕКТНОТО НАМЕРЕНИЕ	ВРЪЗКА С ПЛАН 2020-2030	СТЕПЕН НА ГОТОВНОСТ	ПЕРИОД НА РЕАЛИЗАЦИЯ	ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	ИНДИКАТИВЕН БЮДЖЕТ	ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСИРАНЕ
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Приоритет 1: ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩАТА ИНФРАСТРУКТУРА КЪМ ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ В ОБЩИНАТА						
1.1	„Велосипедна, пешеходна и пътна мрежа на територията на община Иваново, област Русе“ по проектна идея „Кръстопът на природни и културни феномени“ за „Достъп до ЮНЕСКО“ чрез свързана инфраструк-тура RSE 2107 – RSE 1108 - Пешеходна зона – Паркинг – „Скални църкви с. Иваново с велоалеи“.	Прт. 3, Стр. Ц 2, Мярка 3.2.3 Дейност Д 1 Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.5 Дейност Д 1	Инвестиционен проект към РИОСВ - Русе Справка РИОСВ Писма подкрепа от Румъния и Обл. управа - Русе	18 месеца , 2025 – 2026 г.	Община Иваново Община от Румъния	2 000 хил. Евро: 98 % като БФП: 70 % от ЕФРР 18 % от МРРБ 2 % Община Иваново	ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България 2021 – 2027 г. Приоритет 4 Специфична цел 5.2
1.2	„Изграждане на многофункционален център за устойчиво промотиране и ползване на културното и природно наследство, открита сцена и др. в сервитутната зона на Археологически резерват „Скални църкви – Иваново“-ПИ 32095.165.7	Прт. 3, Стр. Ц 2, Мярка 3.2.3 Дейност Д 1	Подготвен идеен проект Справка РИОСВ /2021 г.	36 месеца, 2025 – 2027 г.	Община Иваново Туроператори Обл. Русе	3,1 млн. лв. 85 % БФП /ЕФРР 15 % общински бюджет Иваново	ОП „Региони в растеж“ Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ Процедура „Развитие на туристически атракции“
1.3	Обновяване на еко пътеката по р. Русенски Лом и р. Черни Лом от с. Иваново – Скални църкви до с. Червен, общо 18 км., съгласно плана за управление на ПП „Русенски Лом“	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.3 Дейност Д 1	Оферта от СТПД „Академик“ при РУ „А. Кънчев“	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината ПП „Русенски Лом“ СТПД „Академик“ при РУ „А. Кънчев“	300 хил. лв. от Мярка И.Г.6 на СВОМР на „МИГ ЛИДЕР Две могили – Иваново“	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“

Продължение Таблица 2

1	2	3	4	5	6	7	8
2	Приоритет: ПОДОБРЯВАНЕ НА МАРКЕТИНГОВАТА И РЕКЛАМНА ДЕЙНОСТ ЗА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО						
2.1	Валоризация на природното и културно-историческото наследство на територията на Община Иваново, Област Русе за развитие на регионални и трансгранични туристически продукти	Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейности Д 1, Д 3 Мярка 1.1.3 Дейност Д 1	Разработено предпроектно проучване, виж Приложение 2	15 месеца , 2026 – 2027 г.	Община Иваново, Областна Управа – Русе Туроператори Обл. Русе Хотелиери - Иваново, Община Русе, МИГ Лидер Две могили – Иваново	200 хил. лв. 100 % БФП От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
2.2	INTERNET базирана електронна карта на BG, EN, RO за територията на Община Иваново с ГИС функционалност за нуждите на ТИЦ, хотелите и гостите на Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.1.9, Д 1 Прт. 1, Стр. Ц 3, Мярка 3.2.1 Дейност Д 2	Оферта от СТПД „Академик“ при РУ „А. Кънчев“	12 месеца 2025 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	300 хил. лв. 100 % БФП От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
2.3	Изработване на рекламен клип за посещение на архитектурните паметници и еко туризъм в района на „Поломието“	Прт. 3, Стр. Ц. 3 Мярка 3.3.3, Дейност Д 1	Обява сред спонсори за набиране на средства	2026 г.	Община Иваново, Хотелиерии в Общината	500 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
2.4	Организиране на общински конкурс за изработване на комплект от рекламни сувенири за представяне на туризма в Община Иваново	Прт. 2, Стр. Ц 1 Мярка 2.1.1, Д 1 Прт. 3, Стр. Ц 2 Мярка 3.2.1, Д 2	Обява сред населението и работещи в Община Иваново	2025 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината Училища	20 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
2.5	Изработване на комплект от печатни материали и рекламни сувенири за туризма в Община Иваново	Прт. 2 , Стр. Ц 1 Мярка 2.1.1, Д 1 Прт. 3, Стр. Ц 2 Мярка 3.2.1	Обява сред хотелиери и земеделски стопанства	2025 – 2027 г.	Община Иваново	30 хил. лв. по 10 хил. лв. год.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
2.6	Организиране и провеждане на маркетингово проучване за анализ и прогноза на търсенето на туристическите пакетии в Община Иваново ии Община Две могили	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.1.2 Дейност	Обява сред спонсори за набиране на средства	2025 г.	Община Иваново, Хотелиерии от Община Иваново и Две могили	50 хил. лв	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6

Продължение табл. 2

Приоритет 3: ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ОБЩИНАТА							
1	2	3	4	5	6	7	8
3.1	Организиране на „Кръгла маса“ с участието на ПП „Русенски Лом“, Община Русе, Иваново, Две Могили и СТПД „Академик“ за сътрудничество чрез съвместни проекти за „богатствата“ на „Поломието“	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.11.2 Дейност Д 1	Решение на КСВТ– Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Община Русе , Община Две Могили, СТПД „Академик“ НПО в с. Иваново, гр. Русе и Две Могили	15 хил. лв. по 5 хил. лв. год.	Общински бюджет на Община Иваново
3.2	Ежегодно участие на Община Иваново в туристическо изложение „Уикенд туризъм – Русе“	Прт. 2, Стр. Ц 1 Мярка 2.1.2 Дейност Д 1	Обява сред хотелиери в Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново Хотелиери, Читалища	30 хил. лв. по 10 хил. лв. год.	Общински бюджет
3.3	Ежегодна кампания и почистване на районите, прилежащи към архитектурните паметници и местата за отдых с участието на училищата от Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.8 Дейност Д 1	Обсъждане в училищата на Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Училища в село Иваново, Щръклево, Тръстеник	45 хил. лв. по 15 хил. лв. год.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“ Мяврка 1 ПОС
3.4	Насърчаване и подкрепа от Община Иваново за създаване на „Асоциация на хотелиерите“ в рамките на ПЧП за Инициатива „Заедно за Поломието“	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейност Д 4	Документи на идея за създаване на Асоциация на хотелиерите	Безсрочно в периода 2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	Без финансиране	Без финансиране
3.5	Организиране на клубове в ОУ на Община Иваново за опазване на природното наследство и биоразнообразието на Територията	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.8 Дейност Д 1	Обсъждане в училищата на Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Училища в село Иваново, Щръклево, Тръстеник	60 хил. лв. от Мярка 2 ПОС на СВОМР „МИГ ЛИДЕР“	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
3.6							

Продължение табл. 2

4	Приоритет 4: РАЗВИТИЕ НА ИНОВАТИВНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ ЗА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ И ЗАЕТОСТ						
1	2	3	4	5	6	7	8
4.1	Организиране на общински конкурс за местен туристически продукт като микс на екологичен и селски туризъм в района Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.11.2 Дейност Д 1	Обява сред хотелиери и земеделски стопанства в Общината	2025 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината Земеделски стопанства	20 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
4.2	Организиране на общински конкурс за сценарий на ежегоден празник „Под манастира“ със съвместното участие на читалища, агрофирми, хотелиери и земеделски производители	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.11.2 Дейност Д 1	Съгласно опита от досегашните участие и нови идеи за сътрудничество	2025	Община Иваново, Хотелиери в Общината Земеделски стопанства Читалища	20 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
4.3	Обучение за подготовка, финансиране и изпълнение на проекти за инвестиции в туристически дейности от хотелиери в Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейност Д 3	Оферта за обучението от „Европроекти-Русе“ ЕООД	По един курс всяка година в периода 2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	9 хил. лв. за трите години От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
4.4	Обучение за подготовка, финансиране и изпълнение на проекти за приложение на „зелена икономика“, вкл. ВЕИ в хотели и къщи за гости в Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейност Д 3	Оферта за обучението от „Европроекти-Русе“ ЕООД	По един курс всяка година в периода 2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	9 хил. лв. за трите години От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
4.5	Подготовка и реализация на съвместен проект по ПРОГРАМА ИИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България за велосипеден туризъм	Прт. 1, Стр. Ц 3 Мярка 1.3.1 Дейност Д 1	Справка РИОСВ Писма подкрепа от Румъния и Обл. управа - Русе	18 месеца 2026 – 2027 г.	Община Иваново, Община от Румъния ТИЦ - Иваново	400 хил. Евро: 98 % като БФП: 70 % от ЕФРР 18 % от МРРБ 2 % Община Иваново	ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България 2021 – 2027 г. Приоритет 4 Специфична цел 5.2

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Актуализираната програма от проектни намерения по **Сп.Ц 1.3** „Общинска програма за развитие на туризма“ на ПИР 2021 – 2027 год. на община Иваново е изготвена от експерти на „Асоциация за регионално развитие на област Русе“ (АРР-Русе), ЕИК 117592618, която е специализирано консултантско звено за разработване и/или оценка на стратегически документи и проекти за регионално и местно развитие.

Настоящата „Актуализирана програма“ се базира и е надграждане на изводите и препоръките за перспективното изпълнение на дейността по реализацията на Специфична цел 1.3 „Общинска програма за туризма“ в рамките на Доклада за Междинна оценка на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Иваново за периода 2021 – 2023 г.

БЛАГОДАРНОСТИ

Екипът, разработил доклада за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 на ПИР – Иваново „Общинска програма за развитие на туризма“ за периода 2025 – 2027г. благодари на:

1. Ключовите експерти на **„Консултативен съвет по въпросите на туризма в Община Иваново“** (КСВТОИ) и по-специално на **Председателя на КСВТОИ Г-н Пламен Дончев, Заместник кмет на Община Иваново**, за насоките и бележките, по време на изготвянето на Доклада и неговото обсъждане в Община Иваново.

2. Дирекция **„Специализирана администрация“ на община Иваново** и по-специално на **Директора Г-жа Ирина Иванова** за помощта в процеса на комуникация и сътрудничество с партньорите от общината и външни организация при набирането на необходимата информация за подготовка на Доклада.

ЛИТЕРАТУРА (по азбучен ред)

1. Ангелова, А., Многокритериален подход за селектиране на проект в проектно портфолио. Департамент „Мениджмънт“, УНСС, 2021.
2. Доклад за Междинна оценка на изпълнението за периода 2021 – 2023 г. на План за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2024 г., Декември 2024 г. (непубликуван)
3. Караджов, Гр., Критерии за подбор и оценка на приоритетни инвестиционни проекти, финансирани със средства от държавния жюджет, за системата на МРРБ. 09.02.2022 г.
4. Отчети за изпълнението на програмата за развитие на туризма в Община Иваново през 2021 г. , 2022 г. и 2023 г. (непубликувани)
5. План за интегрирано развитие на община Иваново 2021 – 2027 г. Приет с Протокол № 21/25.03.2021 г. на Общински съвет Иваново. (непубликуван)
6. План за развитие на туризма в община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г., Приет с Протокол № 25/20.05.2021 г. на Общински съвет Иваново. (непубликуван)
7. Програма за развитие на туризма в Община Иваново за 2024 г. (непубликуван)
8. Проект № BG06RDNP001-19.476-0025 “Популяризиране на местната идентичност чрез организиране на фестивали, публичност и закупуване на материални активи в интерес на местната общност на МИГ ЛИДЕР НА ТЕРИТОРИЯ ДВЕ МОГИЛИ И ИВАНОВО“.
9. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г.

Приложение 1

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ VI-A РУМЪНИЯ – БЪЛГАРИЯ 2021 - 2027

Програма **ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния - България 2021-2027** е програма на ЕС за трансгранично сътрудничество (ТГС) на Република България и Румъния на територията на румънско-българската гранична зона. Програмата се фокусира върху проекти, които съвместно решават специфични за района предизвикателства, имат реално трансгранично въздействие и са от полза за населението, бизнеса и институциите в трансграничния регион. В нея се прилага нов подход на политика в стратегическото планиране и изпълнение на съвместните инвестиции в трансграничния регион, ориентирана към местните нужди (**подход „отдолу-нагоре“**), която дава гъвкавост, има потенциал да стимулира местните общности да определят сами приоритетните за региона инвестиции.

Програма **ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния България** разполага с общ бюджет: 207,5 млн. евро. в т.ч. съфинансиране от **Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) 80 %**, **национално съфинансиране осигурено от двете партниращи си държави (18 %)** и **собствен принос на партньорите в проектите (2 %)**.

Бенефициенти на програмата **ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния - България 2021-2027** са публичните администрации (областни администрации, **общини и др.**), бизнес средите, НПО, университети, научноизследователски институции, представители на гражданското общество, организации в подкрепа на опазването на околната среда, организации в подкрепа на бизнеса и др. Кратка информация за приоритетите, в рамките на които да се подготвят проекти за ТГС с общини и други партньори от Румъния е дадена по-долу.

Приоритет 1 „Добре свързан регион“ (ЦП-3) на програмата е насочен към подкрепа на стратегически проектни предложения в две области: 1) подобряване на железопътната свързаност и 2) подобряване на условията за навигация по р. Дунав.

Избрана е **Специфична цел: 3 (iii)** Развитие и засилване на климатична устойчивост на изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност. Бюджетът на Приоритет 1 възлиза на общо 27,15 млн. Евро, от които 21,397 млн. Евро е безвъзмездна финансова помощ (БВП) от ЕФРР и 5,753 млн. Евро национално съфинансиране.

Приоритет 2 „По-зелен регион“ (ЦП2) е насочен към намаляване на рисковете, засягащи трансграничния регион, и за насърчаване на адаптирането към изменението на климата в съответствие с целите на Зелената сделка. Бюджетът на Приоритет 2 възлиза на общо 93,4 млн. Евро, от които 73,608 млн. Евро са БВП от ЕФРР и 19,79 млн. Евро от национално съфинансиране. Избрани са две специфични цели:

Специфична цел: (vi) Насърчаване на адаптирането към изменение на климата, предотвратяване на риска от бедствия и постигане на устойчивост чрез екосистемни подходи.

Специфична цел: (vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване.

Приоритет 3 „Образован регион“ (ЦП 4) подкрепя действия за засилване на ТГС в областта на образованието и обучението, за създаване на нови възможности за трансгранична мобилност и съвместни действия за увеличаване достъпа и участието в образование и обучение, включително за лица с ниско ниво на образование и/или засегнати от бедност. Бюджетът на Приоритет 3 възлиза на общо 16,29 млн. Евро, от които 12,838 са БФП и 3,451 от национално съфинансиране на двете държави. Избрана е **Специфична цел (ii)**. *Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез достъпна инфраструктура, чрез насърчаване устойчивостта на образованието и обучението от разстояние в електронна среда.*

Приоритет 4 „Интегриран регион“ (СЦ5) подкрепя интегриран подход за икономическото развитие на региона, базирайки се на **маршрута EuroVelo 6**. *Освен на ниво „община“, е предвидена и пряка подкрепа за местните МСП в двете страни.* Бюджетът е общо 70,60 млн. Евро, от които 55,711 млн. Евро са БФП и 14,889 местно съфинансиране.

Този приоритет се очаква да бъде от особен интерес за общините в трансграничния регион България – Румъния, поради изборът на финансиране на **Специфична цел (ii)** *Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони.*

По Приоритет 4: Интегриран регион се очаква покана за набиране на концепции за интегрирани проекти до края на текущата - 2024 г. ⁴

Програмата се очаква да допринесе за трансфера на знания и сътрудничеството между публичния и частния сектор. Това е особено важно в румънския контекст, в който настоящият процес на децентрализация ще осигури нови отговорности на местните органи на самоуправление, които не винаги са готови да се справят с предишните централизирани сфери като здравеопазване, туризъм и т.н. **А това предполага и вероятно повече възможности за проекти за общините в Румъния и България в областта на местния туризъм.**

⁴ / Относно Покана за подбор на проектни концепции по Приоритет 4 трябва да се има предвид, че:

1. Първо ще се проведе публично обсъждане за Поканата по Приоритет 4 и едва след това ще се публикува и самата покана, като се вземат предвид предложенията от Обсъждането
2. За Приоритет 3 поканата бе публикувана на 7.05.2024 г. По информация от Областна администрация – Русе индикативният срок за Покана по Приоритет 4 се очаква да бъде края на м. Септември 2024 г.
3. Най-важният документ от Поканата е т.н. Ръководство за кандидатстване, в което първо се дава информация за: Допустими кандидати с проекти по приоритета и специфичната цел; брой на допустимите партньори в проектите; допустим брой партньори; допустим брой участия в проекти, изисквания към изготвянето на самия проект и др.;
4. По принцип, винаги трябва да има по най-малко по един партньор от България и Румъния в проекта; максималният брой партньори в проекта е 5; един бенефициент (кандидат) може да участва в до 5 проекта включително.

Приложение 2

ПРЕДПРОЕКТНО ПРОУЧВАНЕ**„ВАЛОРИЗАЦИЯ НА ПРИРОДНОТО И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО, ОБЛАСТ РУСЕ, ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНАЛНИ И ТРАНСГРАНИЧНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ“⁵**

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ И КРАЙНИ БЕНЕФИЦИЕНТИ В ПРОЕКТА: представители на общинска администрация Иваново и на туристическия бизнес в Североизточна България; НПО и консултантски фирми от региона; потребители на туристически услуги от региона и Румъния.
ЦЕЛ НА ПРОЕКТА: Да се идентифицира и промоцира природното и културно-историческо наследство на община Иваново в района на „Ломовете“ и да се постигне устойчиво развитие на конкурентен регионален и трансграничен туристически продукт
ВЪЗМОЖНИ ФИНАНСИРАЩИ ПРОГРАМИ: Мярка 7.2 на СПРЗСР 2023-2025 г., СВОМР на „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили и Иваново“; ОП „Развитие на регионите“ – Приоритетна ос 6: „Регионален туризъм“, Процедура „Развитие на туристически атракции“; Програма „Interreg VI–A Romania - Bulgaria“ и др.
БЮДЖЕТ НА ПРОЕКТА: Съобразно обхвата на дейностите, индикативно до 200 хил.лв,
ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ НА ПРОЕКТА:
1. Формиране на структурата за организация и управление на проекта, вкл. сайт на проекта
2. Априорен анализ на природното и културно-историческо наследство на територията
3. Разработване на методично ръководство и провеждане на обучение за валоризация на природното и културно-историческо наследство и развитието му в туристически ресурси
4. Полева работа, обработка на информацията и подготовка на доклад за резултатите от идентифициране на местното природно и културно-историческо наследство на територията
5. Разработване на Google Map - интерактивна карта с обектите на природно и културно-историческо наследство и бизнес обектите за туристически услуги на територията
6. Идентифициране на идеи, предварително планиране и публично обсъждане на проекти за добавяне на стойност в туристическите ресурси на територията на община Иваново
7. Разработване на бизнес планове за устойчиво развитие на три комплексни продукта на природния и културно-исторически туризъм на територията на община Иваново
8. Публичност и промоция на резултатите на проекта: подготовка и отпечатване на справочник за обектите на туризъм; дигитални, информационни „къщички“ и телевизионни предавания; организиране на туристически изложби с фестивали в с. Иваново и гр. Гюргево
9. Оценка и план за разпространение на резултатите: анкета сред заинтересовани страни за резултатите от проекта; заключителен семинар и план за разпространение на резултатите.
ПРОЕКТНИ РЕЗУЛТАТИ: Google Map интерактивна карта на територията; 10 клипа; 3 бизнес плана на интегрирани туристически продукти; 1 справочник за обектите на туризъм; 1 план за инвестициите в туризма на Община Иваново; 200 посетители на събития по проекта и др.
ИНДИКАТИВНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОЕКТА: 18 месеца след началото

⁵ / По целесъобразност може да се адаптира и предложи като проект на „МИГ Лидер на територия Две могили – Иваново“, финансиран от СВОМР.